

Kazarka rdzawa *Tadorna ferruginea* (Pall., 1764)

Status. Nielęgowy, pojawiający się nieregularnie. Do roku 2020 zarejestrowano 30 pojawów z 52 obserwacjami i łączną liczbą 64 osobników.

Środowisko. Najczęściej kazarki rdzawe obserwowano na stawach rybnych – 23 razy (44%) oraz na Wiśle i Bugu – po cztery razy. W parkach Warszawy była wielokrotnie obserwowana w 2 dłuższych pojawach. Również dwukrotnie widziano kazarki na Narwi i Radomce, a tylko raz w Mińsku Mazowieckim. Znamienne, że na Zb. Zegrzyńskim była zarejestrowana tylko raz: 24 X 2003 (W. Błędowski i P. Dębowski).

Zmiany liczebności. Pierwszej obserwacji kazarki rdzawej w regionie dokonano w roku 1990 w dwóch miejscach: na stawach w Modrzejowicach koło Radomia 26 VII (J. Tabor) oraz na znacznie oddalonych stawach w Siedlcach 28 VII - również pojedynczego ptaka, gdzie 1-11 VIII przebywały dwa ptaki (C. Pióro i inni). Kolejne stwierdzenia nastąpiły dopiero po siedmiu latach, 30 IV 1997 w Kózkach nad Bugiem obserwowano samca (D. Kościan), a kolejnej – po sześciu latach, w dniach 23-26 X 2003 - samiec na Zb. Zegrzyńskim (J. Dyczkowski) oraz kolejnych 2 sezonach - 5 IV 2005 - samica w Tyrzynie nad Wisłą (A. Ł. Różycki, A. Buczyński). Ponadto w tym samym roku w dniach 1-2 VII obserwowano samca w Psarach koło Łowicza (M. Faber), a 3 IX - 1 os. na stawach w Jaktorowie (J. i D. Gawrońscy). W roku 2006 - 10 IX schwytano kazarke w Ostrołęce w pobliżu Narwi (A. Górski, A. Sygula).

W latach 2007-2020 kazarki rdzawe obserwowano prawie corocznie, bo z wyjątkiem lat: 2007, 2010, 2012, 2014 i 2018.

W latach 1990-2006 kazarki rdzawe zarejestrowano 9 razy, a w latach 2007-2020: 43 razy. Łącznie do roku 2020 zarejestrowano 30 pojawów z 52 obserwacjami i łączną liczbą 64 osobników.

Przyczyny zmian liczebności. Na wyraźny wzrost liczby stwierdzeń mogło wpłynąć postępujące ocieplenie klimatu - 32% obserwacji dotyczyło okresu zimowego. Ponadto wzrost hodowli półotwartej egzotycznych gatunków jak i wzrost aktywności terenowej obserwatorów ptaków mogły być nie mniej ważne w wyraźnym wzroście obserwacji tego gatunku. W zachodniej i południowowschodniej Europie w ostatnich 2 dekadach nastąpił bardzo silny wzrost areалу i liczebności populacji lęgowej kazarki rdzawej, a czynnikami

sprzyjającymi tej ekspansji były zmiany klimatyczne, ochrona gatunkowa i we wschodniej Ukrainie reintrodukcja w rezerwacie Ascania Nova (Keller i in. 2020).

AUTOR zdjęcia ?!

Wędrowniki. Najwięcej obserwacji dokonano w kwietniu (7 razy) oraz w styczniu, lipcu i sierpniu (po 6 razy), ponadto 5 razy w lutym, a najrzadziej, bo tylko raz we wrześniu i grudniu.

Najdłuższe pobyty zarejestrowano w dwóch miejscach. W roku 2015 w dniach 9 – 18 V jeden osobnik przebywał na stawach w Psarach (Sz. Kielan), a w dniach 4 VI – 11 VIII przypuszczalnie ten sam osobnik był obserwowany na stawach w Borowie (A. Kleszcz, S. Niziński).

Najczęściej widywano pojedyncze ptaki (87% obserwacji), a po 2 osobniki widziano tylko dwukrotnie. Ponadto dwukrotnie widziano stada liczące 5 osobników w upierzeniu samicy 18 VII 2009 na Wiśle na wysokości Leoncina poniżej Warszawy (P. Matyjasiak, M. Sidelnik) oraz 8 XI 2020 na stawach w Jaktorowie (D. i J. Gawrońscy).

Zimowanie. W okresie XII – II karczki rdzawe zarejestrowano 12 razy w łącznej liczbie 13 ptaków. Prawie wszystkie obserwacje dotyczyły pojedynczych ptaków, a jedynie 25 I 2008 widziano 2 ptaki w Mińsku Mazowieckim (G. Skrzyński).

Zimowe pojawy należały do najdłuższych: w Warszawie - samiec bez obrączek przebywał w różnych miejscach - w tym w Parku Skaryszewskim - w dniach 24 I - 31 III 2009 (M. Dziadosz, K. Zwoliński, A. Dławichowska i A. Marczewski). Ponadto na zalewie w Siedlcach w dniach 25 XII 2019 – 17 III 2020 obserwowano w stadzie krzyżówek *Anas platyrhynchos* małą płochliwą samicę (A. Parapura, P. Sprzączak).

Nie wiadomo, które z powyższych obserwacji należy uznać za pojawy naturalne, bowiem kazarka rdzawa jest gatunkiem często trzymanym w półotwartych hodowlach i część stwierdzeń może dotyczyć uciekinierów z niewoli. Tym niemniej dowiedziono, że w Polsce mogą pojawiać się te kaczki w sposób naturalny (Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

Artur Gołowski i Andrzej Dombrowski

Streszczenie. Gatunek odnotowany 52 razy w latach 1990-2020. Być może część obserwacji dotyczy ptaków zbiegłych z niewoli.

Literatura

Keller V., Herrando S., Vorisek P. et al. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP "proNatura". Wrocław.